

Letopis Vincenciův

Vincencius působil jako kaplan ve službách pražského biskupa Daniela, později se stal kanovníkem a notářem kostela sv. Víta na Pražském hradě. S určitostí se neví, jestli byl českého původu, ale většina historiků se domnívá, že byl Čech, zejména z poznámek o touze po návratu do vlasti v jeho díle. Vincencius doprovázel biskupa Daniela při jeho cestách do Itálie. Účastnil se také tažení Fridricha Barbarossy na Miláno roku 1158. Poté také podnikl s biskupem Danielem cestu do Uher.

Vincenciovo dílo je věnováno králi Vladislavovi II. a jeho manželce kněžně Juditě. Jeho vyprávění začíná roku 1140 nástupem knížete Vladislava II. na český trůn. V prvních kapitolách se Vincencius podrobněji zaměřuje na rok 1142, kdy došlo k bojům o trůn mezi Vladislavem a moravským úředním knížetem Konrádem Znojenským. Na rok 1142 navazuje vyprávěním o dalších bojích mezi nejvyššími českými a moravskými feudály. Dále líčí rok 1147, který je spojen s počátky křížové výpravy do Jeruzaléma, které se zúčastnil i kníže Vladislav, ale o jeho působení na výpravě se mnoho nezmiňuje, pouze o jeho odjezdu a příjezdu. Současně vypráví o křížové výpravě do Pruska proti pohanům, které se zúčastnil olomoucký biskup Jindřich Zdík.

Poté se děj letopisu přesouvá do Itálie a Vincencius vypráví o výpravě proti městu Milánu a zejména o účasti českého knížete. Vincencius zde čerpá z vlastních zážitků a vypráví o cestě do Itálie, poté o přechodu přes rozbouřenou řeku Addu a o prvních srážkách s milánským vojskem. Zcela podrobně vypráví o obležení města, o bojích před ním a také o jeho dobytí. Toto vyprávění končí výpravou knížete Vladislava do Uher na pomoc tamějšímu králi.

Poslední část je zaměřena na tažení Fridricha proti papeži. Tohoto tažení se zúčastnil i biskup Daniel s Vincenciem. Při obléhání Říma 1167 letopis náhle končí. Sepsání kroniky bylo asi v letech 1168 – 1174.

Jediným dochovaným rukopisem letopisu je rukopis strahovský.

Letopis Jarlochův

Jarloch byl český kronikář a opat. Narodil se v Porýní, nejspíš pocházel ze šlechtického rodu. Byl vzdělaný. Po studiích byl vysvěcen na kněze. Zasloužil se o založení premonstrátského milevského kláštera, kde se poté stal opatem. Zemřel v Milevsku.

Jarloch navazuje na poslední zprávu ve Vincenciově letopise a svůj letopis začíná vyprávěním o smrti biskupa Daniela, který zemřel při cestě do Itálie na mor. Poté se vrací do Čech a vypráví o abdikaci krále Vladislava. Obsáhleji vypravuje o vládě Soběslava II., kterého měl Jarloch v oblibě a ve svém díle mu připisuje různé cnosti. Dále vypravuje o bojích o trůn v druhé polovině 12. století, které končí usmířením bratří Přemysla Otakara I. s Vladislavem Jindřichem. Tento letopis končí zprávou o povýšení Přemysla Otakara I. na krále roku 1198.

V letopise se také objevuje legenda o premonstrátském opatu želivského kláštera Gotšalkovi, která tvoří třetinu z celého letopisu a byla napsána při příležitosti jeho smrti.

Letopis Jarlochův se nedochoval celý. Jediným dochovaným rukopisem je rovněž rukopis strahovský, ale v něm je přerušeno. Koncem 18. století se rukopis ocitl v Postoloprtech, kde z něj místní lékárník vyřezal zhruba třetinu listů. Dnes známý text je proto dílem rekonstruován z pozdějších barokních opisů.

Nejvýznamnějšími vydáními obou letopisů je Wattenbachova edice z roku 1861 v MGH (SS) XVII, a také edice Josefa Emlera ve FBR II.

Literatura:

Kernbach, A.: Vincenciova a Jarlochova kronika v kontextu svého vzniku. K dějepiscetví přemyslovského období, Brno 2010 (Knihovna Matice moravské 28).

Nechutová, J.: Česko - latinská literatura středověku do roku 1300. Brno 1997.
Nechutová, J.: Latinská literatura českého středověku do roku 1400. Praha 2000.